

Het blijft natuurlijk nog steeds mogelijk dat er sprake is van toevallige verschillen en/of dat een andere belangrijke invloed over het hoofd gezien is. Volgende inventarisaties van het gebied geven daarover misschien dan uitsluitsel.

*Met dank aan Wim Prins.

Meeuwen op de Maasvlakte

Door Roland-Jan Buijs en Naomi Huig, fotografie Ronald van Oosteroom

In een themanummer over de Maasvlakte mogen meeuwen niet ontbreken. Van ten minste zes soorten meeuwen is bekend dat zij broeden in het Maasvlakte/Europoort gebied. Kokmeeuw en stormmeeuw broeden in kleine aantallen, terwijl van grote mantelmeeuw en zwartkopmeeuw de afgelopen jaren enkele paren waargenomen zijn. Van zilvermeeuw zijn in 2014 ongeveer 3000 paren geteld en van kleine mantelmeeuw 20.000. Hoewel dit grote aantallen lijken te zijn, is er sprake van een flinke afname ten opzichte van de jaren ervoor. Deze afnames worden waargenomen in meer kolonies in Noordwest-Europa en verklaringen zijn niet altijd eenvoudig aan te wijzen. Onderzoek door middel van kleurringen kan hierin heel waardevol zijn. In opdracht van Havenbedrijf Rotterdam voert Buijs Eco Consult sinds enige jaren een ringproject uit in de kolonies op Maasvlakte/Europoort.

De afgelopen 5 jaar zijn in de kolonies van Maasvlakte/Europoort enkele duizenden zilver- en kleine mantelmeeuwen gekleurringd. Gedurende het broedseizoen worden zowel adulte, als juveniele meeuwen gevangen. Een meeuwenpaar legt doorgaans drie eieren, welke door beide ouders om beurten worden bebroed. In die periode (medio mei) worden adulte vogels gevangen. Dit gebeurt met behulp van inlooppkooitjes. Deze worden over het nest geplaatst, waardoor de meeuw bij terugkeer naar het nest gevangen wordt. De meeuwen uit de Maasvlakte/Europoort-kolonie worden voorzien van een metalen ring van het Vogeltrekstation en een gekleurde ring om de bovenpoot, de zogenaamde tibia.

zilvermeeuw

herkenbaar. Hierdoor kan dankzij het aflezen van de ringen door vogelaars hun gedrag gevolgd worden. Tijdens het broedseizoen zoeken de adulte meeuwen voedsel voor hun jongen op en aan zee, in weilanden en in steden in de buurt van de kolonie.

Jonge meeuwen komen vanaf eind mei uit het ei. Ze zijn dan nog helemaal afhankelijk van de oudervogels. Na ongeveer zes weken beginnen zij met vliegen. In de eerste weken zijn ze nog te klein om geringd te worden, maar kort voordat zij kunnen vliegen, zijn ze al behoorlijk volgroeid. In die periode (meestal begin juli) worden zij met de hand gevangen en geringd. Door de codes op de kleurringen zijn de meeuwen individueel

De zilvermeeuwen van de Maasvlakte/Europoort-kolonie verspreiden zich buiten het broedseizoen langs de kust. Een enkeling trekt naar het noorden en overwintert in Noord-Holland of de Waddeneilanden, maar het merendeel waaiert uit van Zuid-Holland tot in Noord-Frankrijk. Kleine mantelmeeuwen trekken in de winter veel verder weg. Slechts een enkeling overlapt zijn wintergebied met de zilvermeeuwen, maar de grote aantallen trekken naar Spanje, Portugal, Marokko en nog verder naar Mauritanië en Senegal. Een handvol komt helemaal tot in Gambia. Hierin verschillen adulte en jonge vogels niet van elkaar. Het komt regelmatig voor dat jonge kleine mantelmeeuwen op het strand in Spanje worden teruggezien, enkele weken nadat zij geringd zijn op de Maasvlakte. Op de blog van Buijs Eco Consult (<http://buijsecoconsult.blogspot.nl/>) worden regelmatig ervaringen en bevindingen van het onderzoek openbaar gemaakt.

Door het ringonderzoek krijgen we steeds meer inzicht in de meeuwenpopulatie, zo blijken meeuwen, net als mensen, ook wel eens vreemd te gaan. Claimen meeuwen hun eigen lantaarnpaal in Den Haag en blijven sommige kleine mantelmeeuwen tijdens hun handpenrui in Nederland om vervolgens hierna (medio november) nog door te vliegen naar Agadir (Marokko). In de jongenfase blijkt huisvuil een belangrijke voedselbron te zijn en hebben we kunnen vaststellen dat de broedvogels van Maasvlakte en Europoort tot naar de huisvuiloverslag op Lage Weide (Utrecht) en vuilstort de Spinder (Tilburg) vliegen. Waarschijnlijk maken sommige broedvogels vliegtrips van wel meer dan 200 km per dag.

Dat sommige meeuwen gewoontedieren zijn blijkt ook uit het onderzoek ze hebben vaak een voorkeur voor een bekende of vertrouwde stek. Zo vliegt een projectvogel (kleine mantelmeeuw) van Europoort na het uitvliegen van de kuikens jaarlijks direct naar de Quarteira (Algarve in Portugal), waar ze dan tot begin november blijft. Vervolgens wordt ze waargenomen op het strand van Arrecife op Lanzarote (Canarische Eilanden). Een ander voorbeeld is een zilvermeeuw die jaarlijks terugkeert naar zijn vaste strekdam (golfbreker) bij Nieuwpoort aan de Belgische kust.

Door het ringonderzoek is er inmiddels een heel internationaal netwerk ontstaan van professionals, vrijwilligers en liefhebbers die tijd en energie steken in het aflezen van de ringen. Zo is er een fanantieke club ringaflezers die ieder weekend ringen aflezen op de vuilstort van Madrid, hier verblijven in de winter circa 40.000 kleine mantelmeeuwen. Ook vele tientallen kleine mantelmeeuwen van Europoort en Maasvlakte brengen hier de winter door. Dichterbij huis verzamelen veel vogelaars zich regelmatig bij strandsuppleties waarbij de vele duizenden zilvermeeuwen goed te benaderen zijn, waardoor de kleurringen goed afleesbaar zijn.

Het aflezen van ringen op meeuwen kan altijd en overal. De belangrijkste stap is het alert zijn op ringen, anders zijn ze gemakkelijk over het hoofd te zien. Wanneer je er bewust van bent, zijn ringen vaak al met het blote oog te zien. Je komt ze tegen langs het strand, op lantarenpalen in stad en dorp en in (vissers)havens. Door een verrekijker of met behulp van een (pocket)fotocamera met zoom is de code op de kleurring vaak goed leesbaar. De ringen van de Maasvlakte/Europoort bestaan in alle kleuren en zijn bevestigd om de tibia (bovenpoot). Enkele oudere kleurringen van Maasvlakte/Europoort (voor 2005 aangebracht door Norman van Swelm) zijn ook nog in omloop, die zitten lager om de poot en hebben langere codes. Als u een geringde meeuw van Maasvlakte/Europoort afleest (ook van oude ringen destijds aangebracht door Norman van Swelm), kunt u deze doorgeven aan rjbuijs@buijsecoconsult.nl. U ontvangt dan een bericht met infor-

matie over wanneer de meeuw is gevangen en waar die nadien allemaal is afgelezen. Soms zijn er indrukwekkende lijsten bij, omdat sommige meeuwen ouder dan twintig jaar worden en omdat veel mensen in diverse landen meldingen insturen.

Correspondentieadres auteurs:

Buijs Eco Consult BV, Philips van Dorpstraat 49, 4698 RV Oud-Vossemeer

Email: rjbuijs@buijsecoconsult.nl

zilvermeeuw